

Драган Симеуновић

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

ДРУШТВЕНЕ И ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ ИЗМЕЂУ ОСПОРАВАЊА И НОВЕ УЛОГЕ У САВРЕМЕННОСТИ

Сажетак

Од краја двадесетог века до данас непрекидно се преиспитује не само улога већ и потреба постојања друштвених и хуманистичких наука, а њихов значај се са већим или мањим интензитетом субјективности драстично оспорава. Разлози за то су бројни. Дошло је до неминовне промене структуре друштва, а тиме и самог појма друштва. Глобализација је на свој пиједестал уздигла профит и све везано за њега, вреднујући све њиме и његовом величином, односно његовим одсуством, а допринос друштвених и хуманистичких наука стварању профита није увек непосредно видљив, и отуда није ни лако мерљив. У савременом друштву очигледно је смањење тражње, што не значи и потребе за научним знањем друштвених и хуманистичких наука и њиховом интерпретативном улогом. Промена значаја друштвених наука се уз то у великој мери меша са потребом њихове дисеминације и делокације. Мењање улоге друштвених и хуманистичких наука је неминовно и услед све веће брзине друштвеног живота, што ће се манифестовати у њиховом све већем окретању прогнози и превенцији, али без напуштања објашњења прошлости и садашњости и нуђења решења за презентне проблеме, као и стављањем акцента на интердисциплинарна и мултидисциплинарна истраживања. Оне могу да задрже свој значај само приближавањем природним наукама али без амбиције надметања, па чак и без тежње за једнакошћу са њима, већ са амбицијом своје увећане друштвене корисности услед растуће иновативности и сложенијег фронтетичког вршења своје функ-

ције, а тиме и оправданости не само свог постојања већ и вероватног напретка.

Кључне речи: друштвене науке, хуманистичке науке, глобализација, мењање улоге друштвених и хуманистичких наука, однос друштвено-хуманистичких и природних наука, промена значаја друштвених и хуманистичких наука

Живимо у времену у коме се мења улога друштвених и хуманистичких наука, а њихов значај се драстично оспорава. Разлози за то су бројни. Дошло је до неминовне промене структуре друштва, а тиме и самог појма друштва. Глобализација је на свој пиједестал уздигла профит и све везано за њега, вреднујући све њиме и његовом величином, односно његовим одсуством. У савременом друштву очигледно је смањење потребе за научним знањем друштвених и хуманистичких наука и њиховом интерпретативном улогом. Очито је пристигло оно време у коме, како је слутио Гете, „сви желе да буду неко, али нико не жели да духовно расте“.

Друштвене околности, а пре свега радикална измена система вредности, знатно су допринеле да друштвене и хуманистичке науке у савременом друштву све мање значе, како у смислу *имати* тако и у смислу *бити*. Прихватање тржишног принципа у научном стварању прави од научних института и универзитета квази-предузећа која имају задатак не само да стварају приход већ и да остварују профит. Од друштвених и хуманистичких наука се захтевају брзи резултати и намећу им се претежно краткорочни пројекти искључиво ради сагледавања садашњости. Неолиберални концепт уређења друштва и тиме новог меркантилног односа државе према науци, у складу са глобализмом као идеологијом профита, очито далеко више погодује природним наукама чији су резултати опипљивији него резултати друштвених и хуманистичких наука. Проблем друштвених и хуманистичких наука у великој мери је у томе што њихов допринос стварању профита није увек непосредно видљив, и отуда није ни лако мерљив. Искрено говорећи, друштвено-хуманистичке науке не само да никада нису имале ону врсту успеха на плану профита који су имале природне науке, већ тешко да га икада могу и имати. Међутим, ако су природне науке једино право средство за господарење Човека над природом и изазовима технологије, друштвено-хуманистичке науке су умно средство за господарењем Човека условима свог живљења и друштвом на најбољи могући начин што зацело чини проблем њихове профитне неродљивости мање битним.

Друштвене науке су окренуте утврђивању универзалних истина о човеку и друштву, о људском понашању на сваком месту и у сваком времену, и о томе како друштво и свет функционишу. Оне подстичу развој критичког мишљења и креативност. Њихова улога је одувек била и остала у објективном научном сагледавању, исправном разумевању и целисходном објашњавању понашања и мишљења људског бића, као и узрока, развоја и последица друштвених појава у све сложенијим свету. По својој сврси су усмерене не само на осветљавање разних индивидуалних и друштвених проблема, ризика и могућности које стоје пред нама као Зло које стоји на путу ка нашем Добру. Њихова далеко важнија друштвена функција је нуђење најбољих путева за разрешење друштвених проблема и уопште за унапређивање развоја целокупног друштва¹⁾ који се пројектују на основу развијене рефлексивне, пре свега институционално устројене анализе.

Оне додуше никада неће имати апсолутну моћ предвиђања попут природних наука будући да су друштво и човек као њихови предмети истраживања релативно нестабилни услед сталне и непредвидљиве динамике којом су субстантивно или контекстуално захваћени, али оне се предвиђања као свог задатка не могу одрећи нити треба да га се одричу јер и предвиђања са високим степеном вероватноће могу итекако бити од користи.

Поред својих старих, зацело хроничних невоља са одговором на питање о могућности њихове научне основаности услед недостатка апсолутне објективности и немогућности прогнозе са високом тачношћу, друштвено-хуманистичке науке се данас сусрећу и са другим, мање помињаним али не мање важним проблемима.

Велики проблем који се махом прећуткује састоји се у томе што су друштвене и хуманистичке науке временом почеле да заузимају вигилантистичку позицију, услед чега из њиховог поља одавно не стижу само упозорења о неисправности и инсуфицијентности неког друштвеног као људског односа већ стижу и критике на рачун друштва, а то значи и власти. Тиме се оне појављују као неформални и прикривени, али моћни корективни политички фактор и параидеолошка конкуренција сваком режиму, што нема увек добру рецепцију у зони практичне политике и што узрокује и одређене последице по статус друштвено-хуманистичких наука.

Њихов допринос саморазумевању човека и друштва није споран. Али, не желе баш сви, а нарочито не они најбогатији, да сваки појединац буде освешћен и образован, већ само да буде до-

1) Види, нпр: S. B. Funmilayo, "Social Sciences and Human Capacity Building", *Journal of Social Sciences and Public Policy*, Faculty of Social Sciences of the University of Oradea, Oradea, Volume 6, Number 2, 2014, стр. 91–104.

вољно образован да би могао да извршава одређене радне задатке и доноси планирани профит.

Друштвена улога друштвено-хуманистичких наука се и поред тога још увек у бити не мења. Оно што се мења су друштвена питања која треба разјаснити и брзина којом то треба чинити. Данас су то миграције, тероризам или пак веза између економског раста и промена климе, сутра ће бити нешто друго.

Извесно мењање улоге друштвених и хуманистичких наука је у скорој будућности неминовно управо услед све веће брзине друштвеног живота, што ће се манифестовати у све већем њиховом окретању прогнози и превенцији, али без напуштања објашњења прошлости и садашњости и нуђења решења за презентне проблеме. У питању није почетак њиховог краја – задржавањем досадашњих и додавањем нових функција друштвена улога друштвених и хуманистичких наука не само да се не умањује, већ се и увећава. Ствар је у томе да се то препозна и да се адекватно вреднује.

Крај 20. и почетак 21. века означило је занемаривање, а потом и оспоравање знања у области друштвених и хуманистичких наука као нечег вредног, тачније као нечег корисног. Главна критика је дошла из природних наука средином 90-их,²⁾ што је добило свој одјек у јавности. Тако је и угледни часопис „Економист“ 1995. године у уводној речи свог уредника изнео суд да „74,6% социологије чине глупости“³⁾ што је уједно послужило и за наслов тога текста. Расправа између представника природних и друштвено-хуманистичких наука се убрзо разбуктала у тој мери и са таквим страстима и узајамним вређањима да је означена као „рат наука“⁴⁾ и са мањим прекидима траје до данас, добивши закаснили помодни ехо и код нас. Дводеценијски период „ратовања“ у ком нико не може победити је само потврдио традицију да научници из природних наука много чешће оцењују друштвене науке, него што научници из друштвених наука себи дају за право да суде о природним наукама.⁵⁾

---

2) Види нпр: Richard C. Lewontin, “Sex, Lies and Social Science”, *The New York Review of Books*, New York, April 20, 1995, стр. 28.

3) *The Economist*, May 5, 1995, стр. 1.

4) Види: Alan D. Sokal, „A Physicist Experiments with the Cultural Studies”, *Lingua Franca* 6: 4, United States, May/June 1996; Babette E. Babich, „Physics vs. Social Text: Anatomy of a Hoax“, *Telos*, Telos Press Publishing, Candor, NY, 107/1996; Steven Weinberg, „Sokals Hoax“, *The New York Review of Books*, New York, August 8, 1996.

5) Бент Фливијерг, *Шта могу друштвене науке*, Службени гласник, Београд, 2012, стр. 17.

Две су групе земаља у којима се изразито оспорава значај друштвених и хуманистичких наука. Прву групу чине високоразвијене земље на челу са САД у којима је глобалистичка идеологија наметнула свему па и науци профит као кључну вредност и мерило успеха, услед чега се и друштвене и хуманистичке науке препознају као мање профитабилне, а тиме и мање битне. Другу групу земаља у којима се друштвене и хуманистичке науке доживљавају као мање вредне чине неразвијене земље, са нижим степеном писмености, скромном научном традицијом и малим научно-истраживачким капацитетима, које су оријентисане на свој развој и брз напредак у сфери материјалног стандарда због чега у пољу наука велику предност дају природним и технолошким наукама, а потцењују друштвене и хуманистичке јер их њихови доприноси много и не интересују. У таквим земљама су из истих разлога и професије које су базиране на друштвеним и хуманистичким наукама нереално ниско котиране.

Промена значаја друштвених наука се уз то у великој мери меша са појмом њихове дисеминације и делокације. Друштвене и хуманистичке науке и саме делом носе кривицу за ситуацију у којој се данас налазе. Са енормним увећањем дисциплина неминовно је дошло до њиховог мањег или већег преклапања, па и до потпуног преузимања многих предмета истраживања од стране нових дисциплина. Неки пак налазе кривицу друштвених и хуманистичких наука у претераном бављењу, иако не сасвим небитним, ипак маргиналним темама што је у крајњем водило и маргинализацији и губљењу круцијалног профила друштвених и хуманистичких наука у целини, као и њиховом претераном узајамном приближавању. Та врста критике се посебно упућује на рачун хипертрофираности тзв. културолошких студија и изучавања родних проблема.⁶⁾ Из тога се по једнима може изаћи спајањем и укрупњавањем дисциплина (што се већ једном догодило крајем 19. века када су стотине назива дисциплина замењене са свега шест кључних и извесним бројем мање важних),⁷⁾ као и стављањем акцента на интердисциплинарна и мултидисциплинарна истраживања. Други пак спас од пута у предметно-истраживачку маргинализацију друштвено-хуманистичких наука виде у њиховом радикалном повратку својим некад доминантним темама као што су проблеми моћи и вредности.⁸⁾

Иако разлога за бригу очито има, ситуација није безнадежна већ само захтева нове, енергичне, а уједно рафиниране захвате и

6) Immanuel Walerstein, "Open the Social Sciences", *Asia-pacific Social Science Review*, De La Salle University Publishing House, Manila, Vol.1, No. 1/2000, February, стр. 1–10.

7) Исто.

8) Бент Фливијерг, *Шта могу друштвене науке*, нав. дело, стр. 17.

приступ који неће некритички одбацити све наслеђене вредности. Да би повратиле некадашњи значај друштвене и хуманистичке науке морају се подврћи реструктуирању. То не треба да уради неко трећи, понајмање нека институција моћи, већ оне саме. Неке дисциплине друштвених и хуманистичких наука су очито преживеле као посебност. Њихова превазиђеност је често видљива и у називу, а не само у садржајном обухвату. Отуда је њихова судбина да нестану, као што се десило са ботаником и зоологијом чији су департмани нестали а садржаји опстали, подељени су, и изучавају се у оквиру других, често сасвим нових дисциплина.

Не треба заборавити да је упоредо са процесом диференцијације наука и научних дисциплина текао и процес њихове интеграције и стварања нових научних подручја. Постоји више него ургентна потреба да се све дубљи јаз између природних и друштвених наука, који је нарочито убрзан инвазивношћу информатичких технологија, што пре превазиђе. Желеле то или не, друштвене и хуманистичке науке могу да задрже свој значај само приближавањем природним наукама, али не тако што ће их подражавати, нити то смеју чинити са амбицијом надметања, па чак и тежње за безусловном једнакошћу са природним наукама,⁹⁾ већ то мора бити остварено од стране друштвено-хуманистичких наука са амбицијом увећања њихове друштвене корисности услед растуће сопствене иновативности и сложенијег вршења њихове функције,¹⁰⁾ а тиме и услед оправданости не само свог постојања већ и заслуженог напретка.

Будућност друштвених и хуманистичких наука управо лежи у интердисциплинарности која подразумева све тешњу сарадњу са природним наукама и преплитање њихових методологија и теорија. Целовитији приступ даће и целовитија сазнања, а потпуно сазнање ће захтевати потпуну сарадњу. Како ће се стварати везе између друштвених, хуманистичких и природних, техничких и медицинских наука одређиваће делом друштвена пракса (као нпр. у случају „Еболе“ у Западној Африци када су лекари тражили да се укључе стручњаци за познавање народа и његових обичаја¹¹⁾), а

9) Да самокритичност може само бити од помоћи потврђује и Ентони Гиденс („... боље је не користити израз (закон) у друштвеним наукама“), види: Anthony Giddens, “Hermeneutics and Social Theory”, *Profiles and Critiques in Social Theory*, University of California Press, Berkeley, 1982, стр. 15.

10) Robert W. Fri, Maxine L. Savitz, “Rethinking energy innovation and social science”, *Energy Research & Social Science*, Institute for Strategic Energy Analysis, NREL, USA, 1/2014, стр. 183–187.

11) Према: *The Business of People (The Significance of Social Science Over the Next Decade)*, Campaign for Social Science & Sage, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC, 2015, стр. 2–3.

делом и научничка имагинација. Охрабрујући знак у том правцу је и чињеница да велике технолошке компаније све више запошљавају истраживаче из домена друштвених и хуманистичких наука са највишим звањима како би боље прилагодиле своје производе хуманим системима, да би се боље разумело како друштво функционише, каква ишчекивања имају потрошачи, какви се закони припремају и да би се правовремено назреле важне политичке одлуке које се тичу тих компанија.¹²⁾

Са распрострањеном тзв. „техносоцијалних поредака“ друштвено-хуманистичке науке добијају шансу за радикално испитивање идиома о њиховој улози искључиво у домену испитивања друштвене стварности као нечег потпуно одвојеног од „физичких и материјалних елемената“.¹³⁾ Спајање природних и друштвених наука врши се чак и спонтано на плану њихове примене. На пример, коришћење информационих технологија и друштвених мрежа довело је до пада низа режима током тзв. „арапског пролећа“.

Значај друштвених и хуманистичких наука одувек је био не само у стварању научних знања, већ и у њиховом ширењу. Репродукцију знања и његово распрострањавање су традиционално омогућавали универзитети, а данас ту улогу увелико преузимају електронски медији. Феномен све масовније ауто-дидактике прети не само друштвеним и хуманистичким наукама већ и осталим, пре свега медицини у форми масовног самодиагностицирања и лаичког лечења уз помоћ интернета.

Они који отписују друштвене и хуманистичке науке као непотребне полазе од претпоставке о садашњем свету као већ добро уређеном свету, претпоставке која, како би рекао Морис Мерло-Понти (*Maurice Merleau-Ponty*), уопште не стоји. Напротив, у временима која долазе назире се сенке огромних изазова по човечанство и човека као индивидуу. Довољан су нам пример актуелне масовне миграције из ратом и бедом захваћених подручја Средњег истока ка Европи које Европска унија, иако је политички и економски гигант, не може да реши иако их третира као свој велики

12) Види нпр: Benjamin K. Sovacool, “What are we doing here? Analyzing fifteen years of energy scholarship and proposing a social science research agenda”, *Energy Research & Social Science*, Institute for Strategic Energy Analysis, NREL, USA, 1/2014, стр. 1–29; Phil M. Macnaghten, Matthew B Kearnes, Brian Wynne, “Nanotechnology, governance, and public deliberation: what role for the social sciences?”, *Science communication*, Camano Island, Washington, 27 (2) 2005, стр. 268–291; Andy Stirling, “Transforming power: Social science and the politics of energy choices”, *Energy Research & Social Science*, Institute for Strategic Energy Analysis, NREL, USA, 1/2014, стр. 83–95.

13) Bruno Latour, *The Politics of Nature: How to Bring the Sciences into Democracy*, Harvard University Press, Cambridge MA, 2004.

и горући проблем, а све је извесније и да га неће ни моћи решити без систематизоване помоћи бројних стручњака из друштвених и хуманистичких наука. У чињеници да је упућеност друштва на прогностику ради превенције нових друштвених изазова и стабилизовања и унапређивања постојећих друштвених и економских односа више него битна, друштвене и хуманистичке науке треба да виде своју шансу за обнову своје друштвене важности, иако су се оне до сад нерадо бавиле мултипроспекцијом.

Њихов значај се и до сада огледао у подржавању људске потребе за знањем, али у овом и будућем времену оне треба да се покажу и као кључна подршка посрнулом духовном животу појединца и друштва тако што ће се усредсредити на оживљавање те потребе која је скоро замрла услед драстичних измена у вредносном систему савременог друштва у коме су профит и уопште све што је материјално вредновани далеко више него племенити производи духа.

Ни глобална ни локална економија не могу остварити свој пуни и жељени развој без доприноса друштвених и хуманистичких наука. Оне и те како могу допринети побољшању не само опште културе и увећању простора сваковрсне слободе већ и здрављу појединца и друштва, националној безбедности, повећању броја радних места и унапређењу организације друштва у циљу побољшања живота у њему.

Историја и археологија ће нас увек учити о разлозима успеха и пропаста појединих држава и целих цивилизација из којих се могу извући озбиљне поуке ради избегавања грешака из прошлости. Управо захваљујући историјској науци човечанство је у великој мери појмило да тирански режими морају бити замењени демократским уколико се хоће истински друштвени развој на сваком плану.

Супротно бучно рекламираном негаторском тренду оцењивања улоге и значаја друштвених и хуманистичких наука, оне нам истински све више и више требају, чак и ако се оне финансијски не исплате, зарад потпуног разумевања све сложенијег света и све компликованијег индивидуалног живљења. Сваки човек је јединствено живуће јединство духа и материје које, као ни свет у целини, саме природне науке нису у стању да објасне. Истраживања у домену епигенетике¹⁴⁾ све више показују да нека болест код сваког оболелог има своје индивидуалне узроке, који ће у будућности све више захтевати сложени индивидуални, не само медицински, већ

14) Peter Stork, *Der Zweite Code. Epigenetik – oder: Wie wir unser Erbgut steuern können*, Reinbek b. Hamburg, Hamburg, 2010.

и психолошки и хуманистички одговор.¹⁵⁾ Без друштвених и хуманистичких наука ми видимо свет и живимо свој живот али их не разумемо, бар не у потпуности, и стога бивамо све мање људи, а све више само жива бића. Квалитетнији живот коме тежи ново доба, као уосталом и сва претходна, није и не сме бити само све квалитетнији на материјалном већ увек и на духовном плану. Стање интелектуалне регресије у савременом друштву, узроковано кризама, ратовима, а понајвише променом система вредности, ставља друштвене и хуманистичке науке пред велик и важан фронетички задатак деварваризације друштва и његовог повратка духовности и хуманистичким вредностима.

Не само њихов значај, већ у крајњем и опстанак друштвених, а нарочито хуманистичких наука зависиће од њихове способности да брзо објасне нове друштвене изазове, утврде њихове узроке и путеве развоја и да још брже дају најбоља као најпожељнија решења која их се тичу.¹⁶⁾ Оне друштвене и хуманистичке науке које буду могле да се потврде као непосредно корисне ће сигурно не само опстати, већ ће и битно напредовати.

Значај друштвених и хуманистичких наука ће расти у мери у којој оне буду биле способне да се ослободе голог меркантилизма који им је у овом времену наметнут, што неће бити лако и представљаће борбу за слободу и независност научног стваралаштва.

И на крају једна реалност – договор и сарадња у оквирима академске заједнице, што значи свих наука, увек ће бити лакши од договора са политичарима. Они су ти који из разлога неразумевања или површности могу да направе велике грешке на рачун развоја друштвено-хуманистичких наука од којих се оне дуго не би могле опоравити, што би последично водило и разним облицима назадовања друштва у целини.

ЛИТЕРАТУРА

Маргинова Марина, „Коришћење етнолошког знања у државном управљању. Искуство Русије“, *Гласник Етнографског института САНУ*, LXI (2), 2013, САНУ, Београд, стр. 41–51.

Фливијерг Бент, *Шта могу друштвене науке*, Службени гласник, Београд, 2012.

---

15) Mathias Beck, „Die Medizin der Zukunft“, *Spektrum der Wissenschaft*, Spektrum der Wissenschaft Verlagsgesellschaft mbH, Heidelberg, Mai 2015.

16) Нпр: Марина Маргинова, „Коришћење етнолошког знања у државном управљању. Искуство Русије“, *Гласник Етнографског института САНУ*, LXI (2), 2013, САНУ, Београд, стр. 41–51.

- Babich Babette E, “Physics vs. Social Text: Anatomy of a Hoax”, *Telos*, Telos Press Publishing, Candor, NY, 107/1996.
- Beck Mathias, “Die Medizin der Zukunft”, *Spektrum der Wissenschaft*, Spektrum der Wissenschaft Verlagsgesellschaft mbH, Heidelberg, Mai 2015.
- Fri W. Robert, Savitz Maxine L, “Rethinking energy innovation and social science“, *Energy Research & Social Science*, Institute for Strategic Energy Analysis, NREL, USA, 1/2014, стр. 183–187.
- Funmilayo, S. B, “Social Sciences and Human Capacity Building”, *Journal of Social Sciences and Public Policy*, Faculty of Social Sciences of the University of Oradea, Oradea, Volume 6, Number 2, 2014, стр. 91–104.
- Giddens Anthony, “Hermeneutics and Social Theory”, *Profiles and Critiques in Social Theory*, Press University of California Press, Berkley, 1982.
- Latour Bruno. *The Politics of Nature: How to Bring the Sciences into Democracy*, Cambridge MA, Harvard University Press, Cambridge MA, 2004.
- Lewontin Richard C, “Sex, Lies and Social Science”, *The New York Review of Books*, New York, April 20, 1995.
- Macnaghten Phil M., Kearnes Matthew B., Wynne Brian, “Nanotechnology, governance, and public deliberation: what role for the social sciences?”, *Science communication*, Camano Island, Washington, 27 (2) 2005, стр. 268–291.
- Sokal Alan D., “A Physicist Experiments with the Cultural Studies”, *Lingua Franca* 6: 4, United States, May/June 1996.
- Sovacool Benjamin K., What are we doing here? Analyzing fifteen years of energy scholarship and proposing a social science research agenda”, *Energy Research & Social Science*, Institute for Strategic Energy Analysis, NREL, USA, 1/2014, стр. 1–29.
- Stirling Andy, “Transforming power: Social science and the politics of energy choices”, *Energy Research & Social Science*, Institute for Strategic Energy Analysis, NREL, USA, 1/2014, стр. 83–95.
- Stork Peter, *Der Zweite Code. Epigenetik – oder: Wie wir unser Erbgut steuern können*, Reinbek b. Hamburg, Hamburg, 2010.
- The Business of People (The Significance of Social Science Over the Next Decade)*, Campaign for Social Science & Sage, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC, 2015.
- The Economist*, May 13, 1995, стр. 1.
- Wallerstein Immanuel, “Open the Social Sciences”, *Asia-Pacific Social Science Review*, De La Salle University Publishing House, Manila, Vol.1, No. 1/2000, February, стр. 1–10.
- Weinberg Steven, “Sokals Hoax”, *The New York Review of Books*, New York, August 8, 1996.

Dragan Simeunovic

**SOCIAL AND HUMANISTIC SCIENCES
BETWEEN DISPUTES AND A NEW ROLE
IN CONTEMPORANEITY**

Resume

From the end of the twentieth century until today, not only the role, but also the need for the existence of social and humanistic sciences are continually being re-examined, and their significance is drastically disputed with a greater or lesser intensity of subjectivity. The reasons for this are numerous. There has been an inevitable change in the structure of society itself, and therefore of the very meaning of the term society. Globalization has elevated, on its own pedestal, profit and everything related to it, and is evaluating everything by profit and its size, i.e. its absence, whereas the contribution of social and humanistic science to generating of profit is not always clearly visible, and therefore not easily measurable. In modern society, there is obviously a decrease in demand, but that does not necessarily mean, and the need for scientific knowledge of social and humanistic sciences and their interpretative role. The change of the significance of social sciences is largely confused with the need for their dissemination and delocation. The process of changing the role of social and humanistic sciences is inevitable, because of the increasing speed of social life, which will be manifested in increased turning of these two sciences toward prognosis and prevention, but without abandoning the explanation of the past and the present and offering solutions to present problems, as well as putting emphasis on interdisciplinary and multidisciplinary research. They can retain their significance only by approaching towards the natural sciences, but without the ambition of competition, even without a tendency for equality with them, but with the ambition of their increased social usefulness because of the growing innovativeness and of the more complex phronetic performance of their function, and therefore justification of, not only their own existence, but also of their likely progress.

Keywords: social sciences, humanistic sciences, globalization, changing the role of social and humanistic sciences, the relations between social-humanistic and natural sciences, the change of the significance of social and humanistic sciences

---

* Овај рад је примљен 01. новембра 2017. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 06. децембра 2017. године.